

Sens pisania abstraktu do artykułu

(*Jak napisać dobry abstrakt*, E. Kulczycki)

Kiedy patrzę na abstrakty ze swoich starych artykułów, to... widzę, że teraz jest lepiej. Co oznacza, że było co najmniej niedobrze. Abstrakty pisałem „na czuja” i tak naprawdę nie do końca zdawałem sobie sprawę, po co one są – zostawiałem to na koniec; jako coś do odbębnienia. Traktowałem je jako mały i nieistotny element całego artykułu i procesu pisania. Nikt mi nie wytłumaczył, że jest zgoła odmiennie.

Sprawa ta wygląda zupełnie inaczej, kiedy uświadomimy sobie rolę, jaką odgrywa abstrakt. **Przede wszystkim jest to najczęściej pierwsza rzecz z naszego artykułu, z którą czytelnik ma do czynienia.** Na tej podstawie zadecyduje, czy warto czytać (kupić) nasz tekst. Ale to tylko „połowa argumentacji”. Druga sprawa jest dużo ważniejsza. Musimy sobie uświadomić, że w bardzo wielu bazach danych i wyszukiwarkach, użytkownik i potencjalny czytelnik ma dostęp jedynie do tekstu i abstraktu. Oznacza to, że tym abstraktem musimy „sprzedać wszystko”. Zatem nie jest to coś „do odbębnienia”. To jest coś absolutnie kluczowego, co może decydować o „być albo nie być” lektury naszego tekstu.

Rodzaje abstraktów

Abstrakty możemy podzielić na dwa rodzaje:

Abstrakt informatywny (informative abstract), w którym skrótowo opisujemy zawartość naszego tekstu. Może zawierać krótkie streszczenie problemu badawczego, użytych metod, główne dane i wnioski. Takie abstrakty często są zamieszczane na początku artykułu w czasopiśmie jako „heading”. Abstrakty informatywne opisują, **co będzie** przedstawione w artykule.

Abstrakt oznajmujący/opisujący (indicative/descriptive abstract) – stosowany dużo rzadziej. Abstrakty tego rodzaju są bardziej rozbudowane i pełnią funkcję „opisu artykułu”. Często zamieszczane są po artykule. Abstrakty oznajmujące opisują, **co zostało** zrobione i opisane w tekście.

Struktura abstraktów

Abstrakty powinny zawierać maksymalną ilość informacji w jak najmniejszej liczbie słów (a ta często ustalana jest ogólnie przez redakcję – często jest to zakres 100–300 słów).

Abstrakty informatywne w naukach empirycznych bardzo często dzielą się na sekcje:

- Cel badań
- Materiały i metody
- Rezultaty
- Wyniki

Oczywiście tych sekcji może być więcej (implikacje, dyskusja) – wszystko to zależy od specyfiki dyscypliny.

Innymi słowy: oznacza, to że nasz abstrakt powinien odpowiadać na pytania: **dlaczego** napisaliśmy tekst? **jak** przeprowadziliśmy badania i analizy? **co** badaliśmy? **jak** doszliśmy do **wniosków**?

W dobrze przygotowanym abstrakcie wszystkie te sekcje powinny zostać zawarte. Trzeba pamiętać, że abstrakt ma przekonać czytelnika, iż warto sięgnąć po nasz tekst. Dlatego warto wskazać implikacje naszych analiz oraz podkreślić *novum*, jakie wprowadzają do badań w danym obszarze.

Czego unikać

Często błędy spotykane w abstraktach:

- Abstrakt jest zbyt długi – ma być informatywny, a jest opisowy. To błąd!
- Abstrakt jest napisany tak, że czytelnik ma wrażenie, iż opisuje nie ten artykuł, do którego się odnosi. Abstrakt ma odzwierciedlać treść artykułu.
- Pamiętajmy, że abstrakt to nie wstęp do pracy – nie ma wszystkiego uzasadniać. To oznacza jednak również to, że informacje zawarte w abstrakcie **muszą** być zawarte również w artykule. Jako recenzent często spotykam teksty, które w abstrakcie mają jasno wyłożony cel pracy, problem badawczy i metodę. Ale w artykule tego nie ma!
- W abstrakcie nie wolno używać skrótów, których znaczenie rozwijamy w artykule. Musimy pamiętać, że abstrakt musi funkcjonować jako zamknięta jednostka.
- W abstrakcie nie odwołujemy się do pozycji bibliograficznych – nie ma tutaj miejsca na to.
- Nie odwołujemy się również do tabel i wykresów, ani innych naszych tekstów.

Wskazówki Europejskiego Stowarzyszenia Redaktorów Naukowych

Poniżej obszerny cytat z bardzo przydatnego dokumentu *EASE Guidelines for Authors and Translators of Scientific Articles to be Published in English, June 2012*

Abstrakt pokrótce wyjaśnia, dlaczego przeprowadzono badania (TŁO), na jakie pytanie (lub pytania) szukano odpowiedzi (CELE), w jaki sposób przeprowadzono badania (METODYKA), co stwierdzono (WYNIKI - najważniejsze dane, zależności) oraz jak to zinterpretowano i jakie wyciągnięto wnioski z przeprowadzonych badań (WNIOSKI). Abstrakt musi odzwierciedlać zawartość artykułu, gdyż dla większości czytelników jest on głównym źródłem informacji o przeprowadzonych badaniach. Należy użyć wszystkich słów kluczowych wewnątrz abstraktu, aby ułatwić w przyszłości odnalezienie tego artykułu przez osoby zainteresowane. Wiele internetowych baz danych gromadzi bowiem tylko tytuły i abstrakty. W publikacji oryginalnej (czyli artykule przedstawiającym wcześniej niepublikowane wyniki badań) stosuje się abstrakt informujący, zawierający konkretne wyniki. Tylko w artykułach przeglądowych, meta-analizach oraz innych artykułach o szerokiej tematyce stosuje się abstrakty opisowe, tzn. wymieniające najważniejsze poruszane tematy, bez konkretnych wyników (CSE 2006). W abstrakcie nie zamieszcza się odnośników do tabel i rycin, gdyż abstrakty są publikowane także w oderwaniu od artykułu. Nie zezwala się też na cytowanie literatury w abstrakcie (chyba że jest to absolutnie konieczne, ale wtedy trzeba w nawiasie podać szczegółowe informacje: autora, tytuł, rok itd.). Należy sprawdzić, czy wszystkie informacje zawarte w abstrakcie pojawiają się także w głównej części artykułu.

Kiedy pisać abstrakt

Abstrakt najlepiej napisać już po napisaniu artykułu. Jednakże w trakcie pisania warto robić sobie adnotacje, podkreślać kluczowe elementy – dzięki temu nie będziemy mieli problemu ze wskazaniem kluczowych elementów naszego artykułu – a to pozwoli przekuć nasze notatki w dobry abstrakt.